Nr. 18.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE w PIĄTEK DNIA 1 MARCA V. S. 1818 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE

Z gaz. *le Conserv. Impart. Petersburg dnia 18 lutego*: Hrabia *Laval*, mistrz obrzędów i P. *Sturdza*, pokojowy, mianowani zostali członkami głównego szkół rządu.

Xiążę *Oboleński*, kurator moskiewskiego wydziału edukacyynego, otrzymał order ś. *Anny*, 1szey klassy.

N. W. X. Jeymość, *Anna Pawłówna*, małżonka Xięcia następcy tronu Niderlandzkiego, przysłała dla inwalidów 1,000 rubli.

Radca nadworny, *Gorczaków*, otrzymał order ś. *Anny* 2giey klassy. Jest on gubernialnym jeometrą w *Moskwie*.

D. 12 t. m. w tuteyszey stolicy umarł jenerał major, Hr. *Gudowicz*.

Do portu *odeskiego*, od d. 8 grud. do 28 stycz. weszło 27 okrętów kupieckich, w których liczbie 13 ross., 1 austr., 3 angiel., 3 szwedz., 7 tureckich.

Kurs wileński na assygnaty: rubel srebr. 3 r. 93 k.; dukat 11 r. 1 k.; imperyał 38 r. 20 k.

Królestwo Polskie.

Dalszy ciąg wyszczególnienia Posłów i Deputowanych na Seym następujący, wybranych od zgromadzeń politycznych, których Protokóły są dotąd nadesłane i przez Senat stwierdzone.

Z Województwa Krakowskiego, *Posłowie* z Powiatów: Jędrzejowskiego, Felix *Wielogłowski*, Krakowskiego, Dawid *Oebschelwitz*, Kieleckiego, Ignacy Hr. *Komorowski*.

Deputowani z Okręgu Gminnego: Miechowskiego, Franciszek *Borkiewicz*.

Z Województwa Sandomierskiego, *Posłowie* z Powiatów: Opatowkiego, Jerzy *Dobrzański*, Staszowskiego, Ignacy Hilary Hr. *Moszyński*.

Z Województwa Kaliskiego, *Posłowie*: z Powiatów: Szadkowskiego, Ludwik *Walewski*, Ostrzeszowskiego, Józef *Karsznicki*, Wieluńskiego, Konstanty *Wichliński*, Wartskiego, Józef *Stawowski*, Konińskiego, po śmierci Władysława Hrabi *Gurowskiego* wybranego na Posła z tego Powiatu, Senat przeznaczył w jego mieysce Posłem Józefa *Zbijewskiego* byłego drugim Kandydatem do tegoż Poselskiego Urzędu.

Deputowani, z Okręgu Gminnego: Cyrkułu II. Miasta *Kalisza*, Józef *Zychliński*.

Z Województwa Płockiego Posłowie z Powiatów: Pułtuskiego, Józef *Młodzianowski*, Ostrołęckiego, Piotr *Staniszewski*.

Deputowani z Okręgu Gminnego: Płockiego, X. Łukasz *Przyłuski*.

Z Województwa Mazowieckiego Posłowie z Powiatów: Łęczyckiego, Bogumił *Szełowski*, Zgierskiego, Antoni *Ostrowski*, Gostyńskiego, Jan Chryzostom *Mikorski*, Orłowskiego, Kazimierz *Sokołowski*.

Deputowani z Okręgów Gminnych: Cyrkułu II Miasta Warszawy, Adryan *Łuczyński*, VI Walenty *Majewski*, z Okręgu Łęczyckiego, X: Jan *Jakubowski*, Stanisławowskiego, Antoni *Siarczyński*, w mieyscu Stanisława *Kopycińskiego*, który acz naywiększą ilość kresek na tém zgromadzeniu zyskał na Deputowanego, gdy jednak przepisaney konstytucyją kwoty złotych Polskich 100 podatku nie placi; przeto Senat postanowił, aby drugi Kandydat naywięcey kresek po *Kopycińskim* mający, zupełnie posiadający prawem przepisaną kwalifikacyją, uważany był za Deputowanego na Seym od Zgromadzenia Gminnego Stanisławowskiego.

Z Województwa Podlaskiego, *Posłowie* z Powiatów: Węgrowskiego, Józef *Grąbowski*, Białskiego, Jakób *Buczacki*.

Deputowany z Okręgu Gminnego: Łukowskiego, Jakób *Soćko*.

Gdy reszta Protokółów czynności Zgromadzeń Politycznych nadesłaną i przez Senat zatwierdzoną zostanie, podane będą do wiadomości publiczney osoby na Posłów i Deputowanych wybrane od tychże Zgromadzeń. Za zgodność: Sekretarz Jeneralny Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi.

August Karski.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE

Francya

(*Z gaz. berl.*) *Paryż, dnia 16 lutego.* Król wynagradzając wierne usługi, pierwszego kamerdynera swego, Pana *Hue*, który służył także *Ludwikowi XVI*, wyniósł go do godności Barona.

Na przejeździe Króla, d. 10 t. m., zdarzył się przypadek, który szczęściem nie pociągnął za sobą dalszych skutków. Jedna z wielkich szrub u przodu pojazdu pękła; potrzeba było wyprządz konie i namieyscu naprawę zrobić.

Wyrok Królewski z d. 6 t. m. stanowi co następuje: „Nasi jeneralni i zwyczayni prokuratorowie, jako i nasi Prefekci, każą podawać sobie co trzy miesiące wiadomość o postępowaniu osób, znaydujących się w więzieniach, domach poprawy i domach roboczych. Prefekci mają corok podawać ministrowi spraw wenętrznych listę tych, którzy się dobrém postępowaniem odznaczyli. Minister spraw wewnętrznych przełoży listę takową Strażnikowi pieczęci, a ten każdego roku, około 25 sierpnia, wysłucha rozkazów Naszych, ażebyśmy wspomniony dzień wyrokami ułaskawienia oznaczać mogli.

Na posiedzeniu Izby deputowanych d. 14 t. m., minister skarbu podał projekt do prawa, tyczący się cła. Głównieyszemi odmianami taryffy są: 1) zniżenie trzecią częścią opłaty od płótna, 2) zawieszenie cła od jedwabiu do 1 sierpnia t. r. — P. *Dupont de l' Eure*, uczynił na komitecie taynym wniesienie, ażeby prosić Króla o projekt do prawa względem konstytucyyney wolności druku, w którémby odpowiedziałność autorów i wydawców pism, oraz wykroczenia przeciw wolności druku scisle oznaczone były, a stanowienie względem tych wykroczeń powierzone było sądowi przysięgłych.

Co się tycze sprawy *Mathurin Bruneau w Rouen*, gazety francuzkie zawierają odprawione w rzeczy tey sądowe posiedzenia od d. 9 do 14go: W przeszłym numerze gazety naszey mówiliśmy o posiedzeniu z d. 9 i początku posiedzenia z d. 10.

Umieszczamy teraz treść posiedzeń z d. 10 i 11go, a następnie podamy, co ważnieyszego z posiedzeń w d. 12, 14. Ostatnie zawierają wyznania sąsiadów i rodziny *Bruneau*, i kilku żołnierzy, którzy mu w podróży jego do Ameryki towarzyszyli. Wyznania te nie zostawują żadney wątpliwości, że on w roku 1803 siadł na okręt, jako artylerzysta; w *Norfolk* w Ameryce północney dezerterował; w *Baltimorze* zaymował się robotą piekarską; w roku 1815 powrócił do Francyi i mienił się bydź *Karolem z Navarry*. 49 świadków przeciw niemu wysłuchano. Gdy spółwinowaycy jego zrzekli się świadectw za ich stroną czynionych, tém samém d. 16 t. m. prokurator Królewski weydzie z zaskarżeniem; d. 17 mówić będą obrońcy oskarżonych, a d. 18 może wyrok nastąpić.

Sprawa Manthurina Bruneau.

Ciąg posiedzenia z d. 10go. Prezydent rozkazał obwinionemu *Bruneau* powstać i zbliżyć się. Wezwano, świadków. Pierwszym był Pan *Ardoux*, kawaler orderu ś. *Ludwika* i oficer z *Wandei*. Wyznał on: w roku 1795 widziałem *Bruneau*, który w *Augry* życie z żebraniny utrzymywał. Nazywał siebie młodym Baronem *Vezins*. Pełna ludzkości Hrabini *Turpin-Crissé* przyjęła go. Blizko roku siadał u niey do stołu. Ale starszy Baron *Vezins*, stryy odkrył kłamstwo, i zapewnił, że synowiec jego przebywa w *Londynie*. Wtedy Hrabini odesłała chłopaka tego znowu do wioski *Vezins*, gdzie go dzieci głośno witały: „Owoż, *Bruneau*, tyże to jesteś! w twoich pięknych sukniach wyglądasz na pysznego pana? „Prezydent: *Bruneau*, poznajesz tego świadka? *Bruneau*: Nic o tém nie wiem. Prezyd. Mów WPan głośniéy. *Brun.* Organ mego głosu nie jest dość mocny. *Swiadek* po niejakim czasie Hrabini przyjęła znowu do łaski swey młodego *Bruneau*, ale kazała mu siadać do stołu ze swymi służącymi, i musiał jey psów dopatrywać. (Smiech powszechny). Prezyd. Przyznajesz to MP., *Brun.* żeś był dozorcą psiarni? *Brun.* Do tego nigdy się zapewne nie przyznam. — Drugi świadek *Rene Montauban*, który był w roku 1795 murgrabią zamku, *Augry*, uczynił również wyznanie, i dodał: że, gdy z rokazu Hrabini, młodego *Bruneau* do jego wioski zawiódł, zaprowadził on go do swey siostry, nazwał się po imieniu, i chciał się rzucić na jey szyję; ale ta nie chciała go przyjąć, i odesłała go do stryja, który go także przyjąć nie chciał. Prez. Gdy się dowiedziano, że on nie był Baronem *Vezins*, jak go nazywano? *Swiadek.* Raz *Bruneau*, drugi raz gałganem (*gredin*). Prez. Jesteś WP. pewnym, że obecny tu, rodem z *Vezins*, jest *Mathurin Bruneau? Swiadek.* Tak jest. *Brun.* Urodziłem się w *Wersalu*, chrzczony byłem w *St. Denis.* Prez. Widzisz, że wyznanie obudwóch świadków jest zupełnie zgodne. W którym roku byłeś WP., u Pani *Turpin? Brun.* Szczerze, tego nie wiem. Musiałbym w moim katalogu poszukać. Prez. Czy to nie było w r. 1796. *Brun.* Około. Prez. Zgadzasz się na to, co powiadają świadkowie? *Brun.* Tak jest, ale ja nigdy nie byłem stróżem psów. (Smiech powszechny). Trzeci świadek, *Renne-Quinton*, kapelan Hrabini *Turpin*, stwierdził powyższe wyznania. *Bruneau* wpadł tu w takie pomieszanie, że, czy to z utraty przytomności, czy też udając, mówił przez czas niejaki bez naymniéyszego związku, a między innemi powiedział: Nie rozumiem WP.; moja religija nie jest taką, jak wasza; jestem katolickiey, apostolskiey, chrześciańskiey wiary; nie lubię Jezuitów; Pani *Pompadour* sprawiła we Francyi wiele nieszczęść; znaleziono w jey tamburku, od wyszywania, biblią pod poręczą; jest to przypadek mało komu znajomy, &c. &c. — Prokurator Królewski: nie powinniśmy niczego zamilczeć, i zapytujemy tém samém WP. o okoliczności, dla niego samego korzystney: Pani *Turpin* wyznała, że *Bruneau*, widząc ją w wielkiey niespokoyności o jey synowca, siadł na konia, udał się do Wandei do główney kwatery, gdzie się synowiec jey znaydował, i przywiózł od niego wiadomość. Prez. Przypominasz sobie WP. tę okoliczność? *Brun.* Nie, bynaymniey; ale mnie to nie zadziwia." — Tu posiedzenie odwołane zostało na dzień 11. Jest jeszcze 66 świadków do wysłuchania, między któremi siostra i kilku krewnych robiącego trzewiki drewniane *Bruneau.*

Dzień 11 lutego. Posiedzenie otwarte zostało o godzinie 10. Jeden żandarm z oddzwiernym wprowadzili *Bruneau.* Gdy się Prezydent ukazał, wszyscy powstali. *Bruneau* groźbą do tego nakłoniony został. — 4ty świadek, *Jakub Quina*, pastuch z *Vezins*, zeznał: iż w roku 1815 słyszał, że *Mathurin Bruneau*, który siebie mianuie Baronem *Vezins*, powrócił. Zę do niego poszedł, poznał go, i towarzyszył jemu do *St. Aubin.* (*Brun.* przerywając: gdzie podówczas stał margrabia *Laroche Jacquelin.*) W drodze kazał siebie zaprowadzić do Pani *Cassin*, do *Chanteloup*, dał mu 6 franków i odprawił od siebie. Prez. Znasz WP. tego świadka? *Brun.* Tak jest, jako przewodnika; jednakże, gdybym był w *Paryżu*, mówilibyśmy z sobą inaczey. Prez. Wyznanie świadka jestże prawdziwe? *Brun.* Tak jest, w tém, że mi drogę pokazywał. Ale mu zapłaciłem; za kogo mnie WP. uważasz? Prez. Jakąż sprawę miałeś WP. z Panią *Cassin? Brun.* Zostawiłem był u niey małą sakiewkę, którą chciałem odebrać. Gdybym miał tylko moje ordery i gwiazdy; nie takbym ja wam odpowiadał. Prez. WPana szwagier *Launay*, czy oddał mu sakiewkę? *Brun. Launay* nie jest moim szwagrem. — Piątym świadkiem była pani *Cassin*, dawniey gospodyni w domu zajezdnym w *Chanteloup. Bruneau* przywitał się z nią grzecznie. Prez. Znasz ją WPan? *Brun.* Jakże nie miałbym znać tey dobrey tłustey matuli? Pani *Cassin* zeznała: Przed 18, czy 20 laty przyszedł do mnie *Bruneau*, i był tak biednym, że nie mógł zapłacić za wziętą żywność 1 fr. i 10 *sous*. *Brun.* Miałem wtedy 20,000 fr. Pani *Cassin.* W zastaw zostawił mi sakiewkę. Gdy przed dwiema laty znowu do mnie przyszedł, użem go nie poznała; dał się poznać, jako Baron de *Vezins*, i żądał powrócenia swojey sakiewki; wtedy przypomniałam sobie, że JW. Pan nie zapłacił mi przed 20 laty. *Brun.* Mówię WPani, że miałem 20,000 fr. i zapłaciłem WPani, naddając nawet 20 *sous*. Pani *Cassin.* Nie dałeś mi WP. ani szeląga, a jego szwagier, *Launay*, odebrał sakiewkę tę w jego imieniu. Prez. Zgadzasz się WP. na to? *Brun.* Tak, ale zapłaciłem za nabrane rzeczy. Prez. Dla czego zostawiłeś WP. u niey przed 20 laty sakiewkę. *Brun.* (z zaiskrzonemi oczami). Miałem moje szczególne powody. Prez. *Bruneau* byłeś żołnierzem; byłeś w służbie? *Brun.* Tak jest, jeśli WP. chcesz póyśdź ze mną, to mu tego dowiodę. Prez. Żołnierze lubią prawdę; bądź WP. szczerym. *Brun.* Zamilkł. — 6ty świadek, *Piotr Traimbout*, parobek z *Varesnes*, wyznał: że widział przed 30 miesiącami oskarżonego, który pytał się o karczmarza *Phelipeaux.* Uważał go za młodego *Phelipeaux*, pożyczył mu 12 franków, i zaprowadził go do mniemaney matki. Ta wzywała go, ażeby się dał poznać, i płakała rzewnemi łzami. Oskarżony zaś zapierał się; tu zaczął się świadek, lękać o swoje pieniądze; ale otrzymał je natychmiast, nie wiedząc od kogo. Prez. Uznajesz WP. wyznanie to za prawdziwe? *Brun.* Swiadek ten jest głupcem, a WPan także! *Żandarm.* Ey ty bezczelny grubijaninie! Prez. Widziałeś go WP. późniey kiedy? *Swiadek.* Raz tylko widziałem go przy calbanku Pani *Phelipeaux*, zdającego kupującym resztę. Prez. Co mówisz na to, MP. *Bruneau? Brun.* Że to prawda; ale cóż mi dacie, za to, że sobie żarty ze mnie stroicie? (*Ciąg dal. póź.*)

(*Z gaz. ham.*) *Paryż d. 14 lutego.* Jak tylko Król dowiedział się o przypadku Xięcia *Wellingtona*, posłał Xiążęcia *Richelieu* i ministra policyi Hr. *de Cazes*, z oświadczeniem Xięciu *Wellingtonowi* naywiększego zmartwienia ztąd swego i boleści. Minister policyi przez dwie godziny bawił u Xięcia, dla otrzymania dokładnieyszey wiadomosci o tém zdarzeniu.

Niezmordowany pisarz, X. *Pradt* nowém polotném zatrudnia się pismém o powstańcach w *Ameryce*,

południowey, pod tytułem: „Ostatnie sześć miesięcy Ameryki i Brezylii.„

Do pogłosek należy, że marszałkowie Jourdan, Davoust, Mortier, i inni na parów wyniesieni bydź mają.

Stany Amerykańskie

(Z Korresp. hamb.) Washington, d. 14 stycznia. Dziś do obu izb kongressu podano następuiące nadzwyczayne poselstwo naszego prezydenta:

„Mam ukontentowanie donieść kongressowi, że przedsięwzięcie na wyspie Amelii, a to bez rozlewu krwi, przytłumione zostało, i składam teraz ściągaiące się do tego papiery. Ze słusznością powiedzieć można, że przez przytłumienie tego i podobnegoż w Galweston, ktore wkrótce nastąpi, jeśli już nie nastąpiło, zapobieżono uskutecznieniu nader szkodliwego dla Stanow Zjednoczonych planu. Zwróćmy uwagę na wpływaiące do tego osoby, awanturników z różnych krajow, i mało lub żadnego rodowitego Hiszpana z osad hiszpańskich między sobą nie maiących — Na terrytoryum, gdzie zakłady te utworzone zostały, i których część należy do tego, do którego Stany Zjednoczone prawo mają, na zachod Missisipi, drugi w jedney z okolic Florydy Wschodniey, o co między Stanami Zjednoczonemi a Hiszpanią odbywają się układy — rozważymy, że naczelnik onych rościł prawo do obudwu Floryd, bez wyłączenia tey części, która wcieloną jest do stanu Luizyany, i postępowanie awanturników, przez czas posiadania przez nich tey wyspy, gdyż służyla im do wszelkiego rodzaju przemytnictwa, między któremi przemycanie niewolnikami nader nienawistną i niebezpieczną znamienowało się cechą; wtedy łatwo wnieść można, że w przypadku, jeśliby przedsięwzięcie to w zamiarze tym, w jakim założone było, doprowadzonem zostało do skutku, wynikłaby ztąd wielka uciążliwość i szkody dla Stanow Zjednoczonych. Na równąż uwagę zasługuią inne jeszcze okoliczności; mianowicie: ustanowienie na wyspie tey przez obcych awanturnikow rządu, który był zupełnie różnym od rządów kolonialnych Buenos-Ayreskiego i Mexykańskiego, rościł sobie prawo udzielności, i naywyższą iey władzę, szczególniey przez wydawanie listow kaprom, wykonywał. Wszystkie te działania były takiemi, iż mogłyby pociągnąć za sobą nader ważne następstwa. Wykonawcza gałąź rządu widziała się zmuszoną, albo rozciągnąć na te zakłady wszelkie korzyści neutralności, którą Stany Zjednoczone ogłosiły i uznały ją względem koloniy hiszpańskich, (które za pomocą własney znakomitey ludności i własnych środków oświadczyły się same za niepodległe, i bardzo mocne dowody okazały, że się utrzymać mogą) albo uczynić różnicę, jakiey okoliczności wymagały. Gdybyśmy się trzymali pierwszey drogi, tobyśmy nietylko byli upoważnili niegodziwe tego mniemanego rządu roszczenia i postępowania względem Stanów Zjednoczonych, ale zezwolilibyśmy tem samem na systemat korsarski w zatoce mexykańskiey i innych stronach, którego szkodliwe skutki oczewiście bardzo głęboko i daleko uczućby się dały. Droga, którey trzymać się powinność nakazywała, oczewistą była od samego początku; ale postępowanie na niey połączone było z przykrością: gdyż zobowiązanie się mogło znaleść opór. Przed niedawnym czasem ogłoszone prawo z roku 1811, o którem z równegoż powodu stosowna się teraz wzmianka czyni, od chwili tey, w którey się naczelnik przedsięwzięcia ukazał, uważane było za stosowne, a postępowanie podług niego bardziey konieczném, codziennie przez inne wielkiey wagi tu namienione względy, które same przez się uważane były za dostateczny powod do postępowania tą drogą, która rzeczywiście obraną. Po prędkiem otrzymaniu wiadomości o niebezpiecznych tych awanturników zamachach, użyto zawczasu środków ostróżności i wystawiono woyska w bliskości rzeki St. Maury, dla zapobieżenia ich skutkom: inaczey bowiem jeszczeby się mocniey uczuć dały. Przynosi to nie małą pociechę, że zakład ten, który założony był tak blizko naszych osad, i w nadziei otrzymania z nich pomocy, bardzo mało zachęcenia znalazł. Tak oczewiście dany przez naszych spół obywateli przykład, że się nie dają nakłaniać do złych zamiarów, i że tylko miłość oyczyzny, zasady moralne i poważenie praw między nimi panuią, jest pewną rękoymią, że się ziszczą pochlebne nadzieje, jakieśmy z szczęśliwego postępu naszych urządzeń powzięli. Przykład ten okazał, że jeśliby stosunki nasze z obcemi mocarstwami miały doznać jakiey odmiany, stałby się to musiało przez władzę konstytucyyne, gdyż te wielkiey odpowiedzialności ulegaiąc iedynie do tego prawo maią, i że, tak długo jak odmiana tego rodzaiu zachodzi, spółobywatele nasi poważać będą istnące stosunki przez wierne zachowanie praw, które je zabezpieczaią. W przekonaniu, że kolonialne rządy przedsięwzięcia tego, które lubo wszczęte bydź mogło przez osoby między któremi mogły bydź i naznaczone od koloniy, nie uznały i nie upoważniły, naymocniey przekonani iesteśmy, że się tego zrzeką i użyią środków, ażeby powaga ich we wszystkich zdarzeniach, mogących przynosić uszczerbek Stanom Zjednoczonym nie była nadużywaną. Za takowe nadwerężenia praw, szczególniey te, iakie z wyspy Amelii wyszły, stałaby się odpowiedzialną Hiszpania, ieśliby nie było tak iawnem, że ona mimo to, iż nadwerężenia te na iey terrytoryum dopuszczone zostały w naywyższym stopniu nie była w możności zapobieżenia onym. Terrytoryum iey, dla tego, że go bronić nie może nie powinno bydź przecięż używane do szkodliwego dla Stanów Zjednoczonych zamiaru. Traci ona koniecznie na nieiaki czas iurysdykcyą nad kraiem, w którym powagi swey utrzymać nie może i którego używać na szkodę sąsiadów swoich dopuszcza. Terrytoryum hiszpańskie jednak, ile się zgadza z rzeczywistym interessem i bezpieczeństwem Stanów Zjednoczonych ma bydź szanowanem. W wypędzeniu tych awanturnikow nie było bynaymniey zamiaru czynienia zdobyczy na Hiszpanii, albo szkodzenia w iakim bądź względzie sprawie koloniy. Obawa może ztąd powstanie, ażeby która z części oznaczonego prawem z r. 1811 terrytoryum nie była przez rząd iaki obcy zaiętą, i żeby podobne naruszenia iak te, względem których teraz się uskarżano znowu się nie zdarzyły; ale przeciw temu, jak się spodziewać należy, uczynione będą, z zachowaniem względów na sprawę wszystkich innych, w duchu przyiaznym, starania w układach, jakie się teraz odbywaią z rządem hiszpańskim

James Monroe „

Anglia.

(Z Korr. hamb.) Londyn, d 17 lutego. Wiadomość o zamachu na życie Xięcia Wellingtona w Paryżu sprawiła tu wielkie wrażenie: zwłaszcza, gdy Lord Kinnaird z Bruxelli, wcześniey już Sir Jerzego Murray przestrzegał, że w Bruxelli rozeszła się pogłoska, o zamachu na życie Xięcia, i że dla tey przyczyny zalecał ostróżność. Każdy o tem mocno iest przekonany, że Xiąże Wellington, zniszczywszy dumę i potęgę Jakobinów, stał się szczególnieyszym przedmiotem ich zemsty, i to bezprawie przypisuią mściwości jakobińskiey. Czyliż nas może zadziwiać (mówi gazeta London Chronicle), że na życie zwycięzcy pod Waterloo uczyniono zamach? Czynności ludzkie zależą od uczuć i sposobu myślenia. Nie powinienże Xiąże niezwłocznie bydź odwołanym. Posiadanie naywiększego bohatyra nowszych czasów, jest częścią naszego narodowego bogactwa, któregobyśmy nie chcieli na grę stawić.

Kuryer zawiera następną wiadomość o spisku na życie Xięcia. Dnia 10 powracał Xiąże Wellington do mieszkania swego z opery włoskiéy, w towarzystwie adjutanta i jednego wysokiéy rangi hiszpańskiego oficera, który przez czas długi był towarzyszem broni we wszystkich z Xięciem wyprawach. Natłok ludzi tak był wielki, że pojazd Xięcia musiał się po kilka razy zastanawiać. Tu już postrzeżono jakiegoś łotra, który się do pojazdu przeciskał. Jednakże zamiar iego w téy chwili szczęśliwie był zawiedzionym: gdyż woźnica zaciąwszy konie ruszył ku placowi Vendome. Mimo to iednak złoczyńca musiał wprzód stanąć na ulicy Sgo Honoryusza: wystrzelił bowiem do powozu wtenczas, kiedy ten w poprzek przez tę przeieżdżał ulicę, ku polom elizeyskim. Z taką zaś pewnością wymierzył, że nicby naszego bohatyra nie mogło było uratować, gdyby okno kareciane tak było spuszczone, jak przed chwilą, kiedy adjutant trzymał ręką za ramy, a kula szkło zdruzgotała. Xiążę rozkazał natychmiast z naywiększą spokoynością zastanowić się karecie, wysiadł z niey, a postrzegłszy człowieka, który rogiem ulicy Sgo Honoryusza przemykał się, i iak zdawało się, miał zamiar uciekać przez baryerę elizeyską, pośpieszył ku niemu. Zbóyca stanął natychmiast, rzucił strzel-

bę, pobiegł prędkością błyskawicy do *Tuilleriow*, zkąd zapewne przez ogrod i przez *Pont-neuf* przemknął się. Poczem Xiążę, ze zwykłą sobie przytomnością, rozkazał kilku żandarmom, idącym nad kanałem, ścigać go, i siadł na powrót do karety, jakby nic się nieprzytrafiło. Xiążę przy tem zdarzeniu sam nawet miał żartować mówiąc, że, kiedy deszcz pada, niepotrzeba wtenczas okien otwierać. Wymieniaią iednego cudzoziemskiego oficera, który mocno iest podeyrzayny o ten występek: iednakże przyzwoiciey iest czekać pewnieyszych wiadomości.

Urząd sekretoryatu stanu otrzymał od samego Xięcia depesze o uczynionym na życie iego zamachu. Hrabia *Bathurst* udał się natychmiast, po przeczytaniu tego doniesienia, do Xięcia Regenta; bawił tam czas znaczny; i po powrócie swoim wysłał zaraz gońca do Xięcia *Wellingtona* z depeszami.

Gazeta *Morning-Chronicle* wyśmiewa całą tę rzecz: Mówi ona „ że gazety paryzkie głoszą o tem, jak o wynalazku tych, którzy życzą woyska sprzymierzone we *Francyi* zatrzymać. „ Niektórzy twierdzą, że to była tylko kula trzaskaiąca: okoliczność więc ta nie powinnaby należeć do zielonego worka, ani bydź powodem do mianowania taiemney kommissyi.

Z *Savanah* donoszą pod dniem 7go stycznia, co następuie. „ Wiadomości, które tu przyszły z *Havanah* zgadzaią się w tem, że wszystkie amerykańskie okręty zostały zatrzymane: ponieważ Ameryka objęła w posiadłość wyspę *Amelią*.

Podróżni z przylądku, którzy przed dwoma miesiącami wyspę Sey *Helenę* opuścili, mówią, że iest pogłoska na tey wyspie, iakoby *Bonaparte* miał bydź chorym.

Akuszer zmarłey Xiężniczki *Karoliny*, *Sir Rikard Kroft*, odebrał sobie życie przez dwa wystrzały pistoletowe, w domu pewney damy w Londynie, na którey trudne rozwiązanie z brzemienności oczekiwał, w pobocznym pokoiu, gdzie nad łóżkiem wisiały dwa pistolety. Sąd umarłych, uznał bydź przyczyną tego samobóystwa obłąkanie umysłu, i dla tego przystoynie nieboszczyka pochowano. Za prawdziwą zaś przyczynę odebrania życia naznaczaią niektórzy zgryzotę, która dręczyła lekarza z powodu nieszczęśliwego połogu Xiężny Karoliny; inni romansowe wplątanie się zmarłego, w zamianę dzieciecia w iednym z tuteyszych domów: lecz pogłoskomtym niezupełną daią wiarę.

Przyszła tu wiadomość z *Francyi*, to iest z St. *Malo*, jakoby wschodnia *Florida*, została także przez Amerykanow osadzona. Gdy iednak prawo z r. 1811 niestosuie się do tego, ponieważ burzyciele spokoyności nie robią Amerykanom żadney szkody, lecz tam rząd hiszpański iest ustanowiony; wieść więc takowa znowu zniknęła, a z nią razem owa troskliwaść o nieprzyjaźne z *Ameryką* kroki. Pogłoska ta i wieść o uczynioney na życie Xcia *Wellingtona* zasadzce, wielki zrobiły wpływ na publiczne papiery.

Poselstwo, przez prezydenta *Monroe* do kongressu przysłane, względem osady wyspy *Amelii*, daie tu powod do wielu uwag. Zdaie się, że Ameryka sądzi się bydź upoważnioną, do zabierania wszystkich mieysc neutralnym sposobem, ieśliby ztąd Stany Zjednoczone miały ponieść iaką szkodę.

Austrya

Nie ogłoszono tu jeszcze urzędownie zawartey w zagranicznych gazetach wiadomości, o mianowaniu Xiążęcia *Franciszka*, syna N. Xiężney Parmy, *Maryi Ludwiki*, Xiążęciem *Mödling*. Zezas w kalendarzu dworskim nie umieszczono go, jako Xiążęcia Parmy, zdaje się więc, iż inny tytuł i dostoyność otrzyma.

Włochy.

(*Z gaz. berl.*) *Dnia 10 lutego.* Marynarka Amerykańska na śrzodziemném morzu zwraca na siebie uwagę. Oprócz okrętów wojennych, bardzo znakomita jest liczba kupieckich, które, jak tylko ładunek swóy wyłożą, innych zaraz podeymują się posług na warunkach bardzo łatwych. Zkąd wynika, iż handel na morzu czarném i pobrzeżach *Afryki*, większą częścią, pod ich odbywa się zasłoną.

Gazeta wiedeńska, *Oesterrichischer Beobachter*, oświadczyła za fałszywą wiadomość o niespokoyności w *Neapolu*. Głoszono między innémi, że dwór do *Sycylii* wynieść się był przymuszony: pewną jest, że kupy łotrów, które są po większey części z żołnierzy rozwiązanego woyska *Murata*, tak się nareszcie wzmocniły, iż wiele panów w dobrach swych bespiecznie mieszkać nie mogą.

Z niemałą dokładnością mówią, że sprzymierzone mocarstwa europeyskie, wzięły środki przeciwko rozbojóm barbareskow, dla wszystkich narodów i praw ludzkości tak szkodliwym.

Niemcy

(*Z kor. ham.*) *Stuttgard dnia 15 lutego.* W czasie zapust dany był bal w tuteyszey stolicy, zaszczycony przytomnością Króla i Królowey. Godzina przed zaczęciem się, nikczemnik jakiś dopuścił się takiey podłości, iż listem bezimiennym ostrzegał króla, ażeby się nie znaydował na rzeczonym balu: gdyż spisek na jego życie ma bydź dokonany.

Słychać, iż Krol Hiszpański zjedzie także tego lata na Kongres Monarchów.

W kraju Wirtembergskim zbieraią podpisy na adres do Seymu Związku Niemieckiego z prosbą, o zaprowadzenie konstytucyi reprezentacyyney. Nakazano dochodzić, kto to popiera.

Zapewniają, iż dwór Austryacki układa się z bankierami *Rothschild* o pożyczkę 60 milionów złotych Ryńskich w pieniądzach konwencyynych. Słychać, iż bankierowie Wiedeńscy maią także do niey należeć.

W wielki y niemiecko-francuzkiey wsi, Niederrödern, *nie daleko* Saltz, *d. 25 stycznia, między żołnierzami wirtemberskimi woyska zaymującego, a mieszkańcami, formalna zaszła utarczka, która z wahającém się skutkiem kilka godzin trwała. Wielu z obustron jest niebespiecznie ranionych. Władza wirtemberska woyskowa, łącznie ze zwierzchnością francuzką, z wielką trudnością spokoyność przywrócić potrafiły.*

Xiążę *Leuchtenberg* (*Eugeniusz Beauharnois*) obrany członkiem honorowym Królewskiey Akademii umieiętności w *Munich*.

Professora *Oken* posłano na 6 tygodni do więzienia w *Wartburgu*; wydawcom gazety opozycyyney *Bertuch* i *Froriep* zakazano pokazywać się u dworu, P. *Wieland* wyiechał z *Jena*, a P. *Lundner* z *Weymaru*.

Szwecya

Donoszą ze *Sztokolmu*, iż koronacyja Króla Szwedzkiego, *Karola Jana*, ma się odprawić uroczyscie dnia 17 lutego.

Wyjeżdżają za granicę.

(*Ogłasza się po raz pierwszy*).

Wyjeżdża za granicę do Saksonij Starozakonna Szora Gita Lipmanowa Epelbauenowna za familiynym interesem.

Dozwala się drukować Niemczewski Prof. O. Komit. Cenz. Członek. — w Drukarni XX Pijarów

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO. Nr 18

WILNO DNIA 1 MARCA 1818 ROKU

W numerze Dziennika Wileńskiego, miesiąca lutego, który wyszedł ostatniego dnia pomienionego miesiąca, zawierają się następujące materye: *Ekonomika Polityczna*: Wyciąg z Tablic metrykowych Państwa Rossyyskiego przez radzcę Stanu Hermana (*z Dzien: Ross. Syn Oyczyzny*) — *Podróże*: Podróż Ali Beja do Maroko, Trypolu i t. d. w latach 1803 do 1807, napisana przez niego samego, objaśniona licznemi Mappami i planami. (*z Mantly Rewiew of London*) — *Historya*: Obraz państwa Brytanii Wielkiey. Ciąg dziesiąty przez *Michała B[illegible]linskiego*. — Rys historyczno-Statystyczny cesarstwa japońskiego, przez *Franciszka A. G[illegible]zymyłę*. — *Rolnictwo*: Zasady Chemii Rolniczey, przez *Michała Oczapowskiego. Ciąg drugi.* *Poezya*: ułamek z Pindara: przez *D. B Tomaszewskiego*. — *z Hagedorna*: oda. Mądry. — *Wiadomość o nowych dziełach*: dzieła polskie, rossyyskie.

Wiadomości Meteorologiczne z roku 1817.

Na początku tego roku. Zdawało się niektórym meteorologom, iż powierzchnia ziemi, leżąca przy biegunie północnym, była wstanie elektryczności godnym uwag: wnoszono ztąd, iż teyże samey wiosny i lata, wielkie nastąpią wyziewy wulkaniczne i trzęsienie ziemi. Tłumacząc bowiem, iż za przybywaniem wód morskich wprzestrzeń jaskiń gór niektórych kruszcowych, gdy, przy pomocy ciepła właściwego ziemi, ułatwia się w nich rozkład wody, podczas którego, część kwasorodu zmieszana z wodorodem zostanie od płynu elektrycznego zapaloną; materyały natenczas w głębi gór znayduiące się roztopione, ognistemi strumieniami wybuchaią na powierzchnią ziemi, a przez komunikacyą, w dalszych okolicznościach trzęsienia ziemi sprawić mogą. O takowych okropnych zjawiskach, czyli z tych lub podobnych przyczyn pochodzących, aż nadto w tym roku częste odbieraliśmy wiadomości.

W *styczniu*. W Anglii w *Mansfied* mocne trzęsienie ziemi czuć się dało.

W *Marcu*. W Danii widziano deszcz ognisty, który szybko spadał i rozszerzał się bardziey, gdy się zbliżał do ziemi. W *Manheim* podczas burzy dnia 3 t. m. spadła wielka bryła ognista z łoskotem, dał się potem czuć zapach siarki. W *Frankforcie* nad *Menem* dnia tegoż podczas burzy, trzęsienie ziemi, Okręty w tym miesiącu płynące do północney Ameryki uczuły trzęsienie ziemi na morzu. Dnia 11 trzęsienie ziemi w *Bazylei*, *St. Galles* i *Lozannie*. Dnia 18 trzęsienie ziemi *Bajonie* i *Madrycie*, takoż w *Pampelunie*, *Corella* i innych mieyscach. Tegoż dnia wieś *Valersa* i miasto *Armedillo* odpobliższych gór zawalone zostały; w ostatnim widziano tylko sam wierzch wieży. W tymże, miesiącu, w górach *Sierra de Cameros*, powstała góra wybuchaiąca ogień. W wielu okolicach północney Hiszpanii i południowey Francyi, a mianowicie *Dax Bilbao* i t. d. dało się podobnie uczuć trzęsienie ziemi, które rozciągało się od gór *Pireneów*, aż do obu morz od *St. Ander* do *Tarragony*.

W *Kwietniu*. Dnia 14 w *Messynie* trzęsienie ziemi. Dnia 17 w *Neapolu*, w *Potenza*, *Cavello*, *Abriila*, *Tito* i *Pierno*. Zdaje się, iż materya elektryczna rozpostarła się z wielką szybkością wzdłuż łancucha gór Apenińskich. Po trzęsieniu ziemi, morze odstąpiło znacznie od brzegu w okolicach *Palermo*.

W *czerwcu*. Dnia 22 w Ameryce dało się uczuć trzęsienie ziemi od *Bostonu*, aż do *Frederyckton*, w rozciągłości blisko 400 mil Angielskich.

W *Lipcu*. Dnia 7 dosyć mocne trzęsienie ziemi w *Szafuzie*, w Szwaycaryi.

W *Sierpniu*. Dnia 29 dało się uczuć mocne trzęsienie ziemi w *Inspruku*. D. 23 okropne trzęsienie w *Morei*. Morze tak nagle opadło, iż okręty w portach na piasku leżały, potem zaś tak nadzwyczaynie wezbrało, iż przez to wielkie szkody zrządziło.

W *Październiku*. Dnia 9 równie iako i 13go następuiącego grudnia w *Kattaro* w Dalmacyi trzęsienie ziemi, trwaiące każdą razą 9 minut. Dnia 12 trzykrotne i dosyć mocne trzęsienie ziemi w *Bukareście*. Dnia 19 w *Messynie*. Dnia 12 na wyspie S. *Heleny* kilkakrotne mocne trzęsienie ziemi.

W *Listopadzie*. Dnia 1 okropne trzęsienie ziemi w *Smirnie*, podczas którego 12 mocnych wstrząśnień uczuć się dało. Równie dnia 2 i 18 tegoż miesiąca doznano tam nowych wstrząśnień. W bliskości *Aten*, miasto *Vostyza* w czasie mocnego trzęsienia ziemi, przez nagłe wezbranie morza zalane zostało, i 5,000 mieszkańców w pośród rozhukanych bałwanów życie utraciło.

W *grudniu*. Dnia 21 w *Peterhofie* silna burza z piorunami, dnia tegoż w *Petersburgu* odległym od *Peterhofa* o wiorst 20 było stopni zimna 24. Dnia 26. *Wezuwiusz* był przez dni kilka w poruszeniu i wyrzucał lawę. Dnia 29 w *Warszawie*, nagłe wzniesienie się merkuryuszu w barometrze, w którym dniu ta różnica była nalinijek 6.

Wymienione te okropne skutki przypisując materyi elektryczney w tym roku obfitey, wnieść można iż ta, jako pomocna do wzrostu roślin, przez przyśpieszanie krążenia ich soków, wcześnieyszey wiosny mogła bydź takoż przyczyną.

W *lutym*, w Saxonii pokazywały sie już fijałki, w tym miesiącu. W *Paryżu* w ogrodzie *Tulieres* kwitły kasztany. W *marcu* w Skanii słyszano śpiewanie skowronków i bydło wypędzono na paszę. W *czerwcu* w Tyrolu zaczęto już żniwa, późniey zbiory wina obfite. W *Frankforcie* nad *Menem* i innych miastach Niemieckich, po dawnych nieurodzajach, tysiące mieszkańców, przy nabożnych pieśniach i muzyce, wychodziło tego lata naprzeciw wozom ładownym nowożętém zbożem. W *Langwedocyi* naypięknieysze zbiory i na lat pięć w zapas wystarczyłyby dla tameczních okolic; tak dalece, iż te urodzaje nazwali *bajecznemi*,

Gdy więc podziemne wulkany sprzysięgły się w tym roku na zniszczenie powierzchni ziemi, *Ceres* okazała się łaskawszą, i kray każdy z jey ręki rzadki otrzymał upominek obfitego plonu. Widziano z zadziwieniem w Niderlandach, Hollandyi i państwach Niemieckich, tu kłos o stukilkunastu ziarnach, tu łodygę obciążoną 19stu kłosami, lub zastanawiano się nad kłosem jedenastu calowym o 150 ziarnach, kartofel ieden wydał 410, a w południowey Holandyi z iednego zasadzonego kartofla zebrano 1,199 kartofli, które 38 f. ważyły. *Warszawa* była takoż świadkiem tey nadzwyczayney plenności, maiąc sobie nadesłany z Miasta *Sienicy* kłos żyta mający kłosów pobocznych ośmnaście; a na przedmieściu tey stolicy, oglądano makówkę, około którey sto mnieyszych makówek wyrosło. W Anglii w jednym treibhauzie zrodziło się winogrono, które miało 3 stopy obwodu. A w Niemczech brzoskwinia 14 łótów ważąca, zbiór win w Tyrolu tak obfity, iż grona połokciu miały długości. W Węgrzech winobranie obfite i wyborne.

Sniegi w *styczniu* i *lutym* w nieźmierney spadły ilości na całém pasmie gór dzielących Szwaycaryą od Włoch, tak dalece, iż przeyście przez górę *St. Godharda* i *Splüger*, przerwane zostało.

W górzystych okolicach kraju Gryzonów nadzwyczaynie ogromne massy sniegu odrywaiąc się, okro-

pne zrządziły spustoszenia, szczególniey w dolinach *Tavetsch* i *Dismak*, we wsiach *Nueres*, *Dissentis-Airolo*. Podobne smutne zdarzenia zaszły w Kantonie *Uri*, w *Tyrolu*, i okolicach *Salzburga*.

Na wiosnę powódź, sprawiona przez stopienie się tych śniegów, zrządziła okropne szkody w rozmaitych okolicach Szwaycaryi. Z tego powodu i ustawicznych deszczów, rzeki *Ren*, *Iisel*, *Waal*, *Lech*, i inne wezbrały nadzwyczaynie; Rzeka *Ren* wylewem swoim zrządziła ogromne szkody od *Negatz* do jeziora *Boden* w Kantonie *St. Gallen*; w wielu mieyscach porzuciła dawne koryta i piaskiem ie zasypała.

W kilku zaś prowincyiach południowych Francyi, panowała nadzwyczayna susza. W okolicach *Marsylii*, nie można było mleć zboża. W Langwedocyi przez 7 miesięcy, ani kropla deszczu nie spadła, i w Styczniu takie było ciepło, jak dawniey w czerwcu. Znaczna ilość wody w stawach *St. Nazaire i Villeneuve* zamieniła się w sól. W Arragonii i Katalonii taka panowała susza, iż opuszczano wioski dla braku wody. W *Gibraltarze* i na brzegach Afrykańskich nadzwyczayna panowała susza Na wyspach zachodnio-indyskich susza okropna; na wyspie S. *Krzyża*, musiano sprowadzać wodę z wyspy S *Tomasza* o 10 mil odległey.

Podług wniosków, które czyniono z wczesnego opadania z wiosny jeziora *Czyrkińskiego* w Karnioli, lato było wcześnieysze i cieplą trwałe w całym pasie umiarkowanym północnym. Pioruny panowały straszliwe, burze i grady rzadkiey wielkości i kształtu.

w *Styczniu*: w *Viterbo* burza z gradem w tymże miesiącu w *Georgiewsku*.

w *Lutym*. Dnia 7 pioruny w *Hamburgu*, *Berlinie*, *Brandeburgu*. tegoż dnia u nas w okolicy *Błonia* i *Mszczonowa*. Dnia 17 w *Kolonii*.

W *Marcu*: Dnia 5 w *Frankforcie* nad *Menem* burza, błyskawica, grzmoty. Dnia 7 w *Strehlen* w Szlązku, pioruny. Toż samo w *Rzymie* burza, grad pioruny.

W *Kwietniu*: D. 10 okropna burza i pioruny w *Waach*, w Szwabii.

W *Maiu*: D. 28 w *Stuttgardzie* i okolicach, ulewa przez 36 godzin trwaiąca, sprawiła, iż rzeka *Neckar* nadzwyczaynie wezbrała, i zrządziła nie zliczone szkody w łąkach, polach, i domach. We Francyi *Sekwana* i inne rzeki wezbrały z przyczyny ustawicznych deszczów. Nie mniey w Niderlandach, wezbranie rzek zrządziło ogromne szkody. W tymże miesiącu, w *Sztokolmie*, nagłe przemiany powietrza, po mroźnych nocach bywało 25 stopni ciepła.

W *Czerwcu*. W okolicach *Berlina* i w Xięztwie Szlezwigskiém grady sprawiły wielkie szkody; miały wielkość orzecha laskowego, a nawet jaja gołębiego. Tegoż miesiąca, w *Kazaniu* i okolicach, straszliwa burza z ulewą i gradem wielkości gołębiego a czasem i kurzego jaja, toż samo w poblizszey wiosce *Ura-Kurza* i miescie *Arska*.

W *Lipcu*. Dnia 4 w *Munich* grad tak wielki jak jaja kurze. Dnia 6 w *Wilnie*, wicher gwałtowny z deszczem i gradem podługowatym, nakształt sopli zkilka kolcami ostremi, równie w kształcie walcowatym i soczewek. Grad ten nie padał dłużey jak przez minutę, i dość długo leżał na trawie. Toż samo spostrzeżono w *Wyrkach*. Dnia 7 w Rossyi w *Narwie* i okolicach, straszna i niepamiętna burza z deszczem i gradem. Dnia 11 w Szwabii w *Pfortzheim*, grad troygraniasty, wielkości gołębiego jaja.

W *Sierpniu*. Dnia 1 w *Kielcach* i okolicy na 5 mil wzdłuż a półtorey wszerz, wielkie szkody od burzy i połączoney ulewy z gradem i piorunami; do 30 wsi zniszczenia w zbożu doznało. Tegoż dnia w *Puławach*, burza gwałtowna. piorun w jednym domu przebiegłszy kilka pokojów i szkody narobiwszy, po rynie blaszaney spadł przy rogu domu. Dnia 8 w *Baltimore*, ulewa popsuła wszystkie prawie mosty i zrobiła szkody na millioń blisko dollarów.

W *Październiku*. Burza straszna w mieście Włoskiém *Nocera* z wichrem; grad ważył 11 łotów. Toż samo w różnych okolicach w kraju Pipiezkim. spadł grad po kilka łotów ważący.

Grad, jak wiadomo, nic innego nie jest, jak deszcz z wysokich bardzo warst atmosfery, wyższą nad zero maiących temperaturę, biegiem i poruszeniem parowanie rodzący, a zimnem z tego parowania powstającém zmrożony, towarzyszy nayczęściey nawałnicy, podczas którey elektryczność do tego gwałtownego parowania przyczynia się naywięcey.

W miesiącu *Sierpniu* były mrozy d. 7 w okolicach *Bourg* we Francyi, dnia 15 i 16 w *Charkowie*. Dnia 12 i 24 w północney Szwecyi.

We *Wrześniu*. W Prowincyi Neapolitańskiey *Principato ultra*, *trąba powietrzna* okazała się nad studnią, z którey wciągnąwszy w siebie wszystką wodę, porwała razem bieliznę, około którey zatrudniały się przy teyże studni praczki, i w godzinę podziurawioną i częścią spaloną na témże samém meyscu złożyła.

Uważano w tym roku na morzu Adryatyckiém, wcale nie zwykłe przybywanie i opadanie wody.

Wylew morza był taki w okolicach St. Malo jakiego jeszcze nie pamiętają, i wiele zrządził szkody.

Przy końcu tego roku wiadomości z Indyy zachodnich były naysmutnieysze. Gwałtowna burza, którey (jak piszą) zażartości Europa znać nawet nie może, rozciągnęła śmierć i zniszczenie, prawie na 200 mil Angielskich. Naysilnieysze jey działanie było na wyspie *S. Łucyi*, mieszkańcy ginęli pod zwaliskami; plantacye ze wszystkiem zniszczone. Wyspa *Dominika* przez szkody, które poniosła, prawie pustą została. Na wyspie *Martynice* 50 okrętów w *St. Pierre* porwał wicher i poniósł na morze. Plantacyie na tey wyspie ucierpiały wiele. Na wyspie *St. Vincent* 10 okrętów wpędził wiatr na ląd i t. d.

Lubo to wszystko, co odmienić cokolwiek może gęstość, cięzar i sprężystość atmosfery mieyscowey, a przytém przeszkodzić lub pomodz sile ogrzewaiącey słońca, brać można za przyczynę sił szczególnych wiatrów, gwałtownie atmosferę wzruszaiących; poznanie jednak dokładne i ocenienie tych sił (*)tém jest trudnieysze i bardziey zawikłane, że oprócz przyczyn mieyscowych, zachodzić mogą inne odległey wypadające z sił powszechnych, z ich walki i pomieszania. Gdy sztuka obserwacyi daley się po ziemi i narodach rozeydzie, zebrane zewsząd wiadomości, służyć na potém będą mogły do tłumaczenia jaśnieyszego tych wszystkich wielkich w naturze skutków i odmian. *Magier.*

(*) Sniadecki *Jeografia* r. 1809.

OGŁOSZENIA.

1: Rząd Gubernialny Litewsko-Wileński ogłasza: iż dla wzięcia tuteyszego krobczanego zboru w arendowną tenutę z licytacyi w tym Rządzie odbywać się powinney, naznaczone są ieszcze dwa termina do pieretorżki, pierwszy ninieyszego Februaryi 27, a drugi, i ostateczny następuiącego miesiąca marca 5 dnia z powodu, iż na uprzednie pierwsze dwa, nikt się nie jawił. Życzący przeto wziąć pomienioną tenutę, zechcą się jawić na wyż rzeczone termina do tego Rządu z prawnemi ewikcyami. Februaryi 22 dnia 1818 roku.

Wincenty Ławrynowicz Sowietnik.
Sekretarz Kazimierz Nowicki.
Franciszek Perzanowski Naczelnik Stołu.

1: Od Rządu gubernialnego Wileńskiego. Na dopełnienie odkupney zaległości, na byłych w mieście Wilnie dzierżawcach sosowego i konsumpcyynego poboru, Wileńskich żydach: Judelu Neftelowiczu Hruszce, i drugiey gildy kupcu Szai Abramowiczu Cipce, do 1go Nowembra 1817 roku, wszystkiego z przypadającemi półprocentami 88,019 rub. 91¾ kop assyg.; pomieniony Rząd Gubernialny przeznaczył na przedaż z publiczney licytacyi murowane domy, znayduiące się w miescie Wilnie, i przyięte po ich otaksowaniu na ewikcyą, samego dzierżawcy Cipki w summie 37,500 rub., i szlachcica Franciszka Rewkowskiego 32,750 rub assyg.; a zatem życzący nabydź takowe domy, zechcą jawić się z gotowemi pieniędzmi, lub dostatecznemi ewikcyami dla licytacyi, do tego gubernialnego Rządu, na terminy: pierwszy dnia 22, drugi 25, a trzeci ostateczny 28 następuiącego miesiąca maja. Dnia 22 febr. 1818 roku.

Sowietnik Ławrynowicz.
Sekretarz Nowicki.

1: Przy Mińskim Gubernialnym Rządzie, będzie przedawać się z publiczney licytacyi opisany za dług żyda 1ey gildy kupca Freuki la, należący za dzierżawę przezniego Starostwa Wołkołatskiego, murowany dwópiątrowy dom z zabudowaniem drewnianém i ziemią, znayduiący się w mieście Mińsku, oceniony 4,500 rub. ass., na którą przedaż naznaczaią się terminy teraźnieyszego 1818 roku; pierwszy 10go, drugi 12, a trzeci ostateczny 15 dnia miesiąca marca; życzący nabydź takowy dom, zechcą jawić się do pomienionego gubernialnego Rządu sami, lub ich umocowani plenipotenci, na oznaczone terminy licytacyi. Dnia 6 febr. 1818 roku

Sekret. Felicyan Arcimowicz.

1: Od Mińskiego gubernialnego Rządu ogłasza się: iż w tuteyszey Skarbowey Izbie na wzięcie w dzierżawę do 1819 roku, w miastach Borysowie całego, a w Mozyrzu połowę, trunkowego poboru, będą odbywać się licytacye: pierwsza 5, druga 8, a trzecia ostateczna 11 dnia miesiąca marca teraźnieyszego roku; zatem życzący wziąć takowy pobor, zechcą jawić się w teyże Skarbowey Izbie dla licytacyi, z pewnemi ewikcyami, gdzie im będą okazane warunki. Dnia 9 febr. 1818 roku.

Sekret. Feli. Arcimowicz.

1: Od Mińskiego gubernialnego Rządu ogłasza się: iż w tuteyszey Skarbowey Izbie na wzięcie w dzierżawę na 1819 rok, Ihumeńskiego gorzałczanego, piwnego i miodowego odkupu, będą odbywać się licytacye: pierwsza 5, druga 8, a trzecia ostateczna 11 dnia miesiąca marca teraź. roku; zatem życzący wziąć takowy odkup, zechcą jawić się na takowe licytacye z pewnemi ewikcyami do teyże Skarbowey Izby gdzie im będą okazane warunki. Dnia 9 febr. 1818 roku.

Sekretarz Arcimowicz.

1: Od Mińskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się: iż z przyczyny nieukończenia budowy Skarbowego murowanego składu, w miescie Bobruysku znayduiącego się, przez Podradczykow: Słuckiego 3ciey gildy kupca, Jankiela Naleiewa, mińskiego mieszczanina Borucha Rozenberga, będzie przedawać się w tuteyszym Gubernialnym Rządzie wyżey wspomnionych podradczykow, mińskiego mieszczanina Borucha Rozemberga, drewniany dom, znayduiący się w mieście Mińsku na ulicy franciszkańskiey, z przynależącem do niego zabudowaniem, oceniony 800 rub sr. na przedaż takowego domu naznaczaią się terminy licytacyi na następuiących kontraktach: pierwszy 10, drugi 11, a trzeci ostateczny 12 dnia miesiąca marca teraźn. 1818 roku, zatem życzący nabydź takowy dom, zechcą jawić się do pomienionego gubernialnego Rządu, dla licytacyi sami, lub umocowani od nich Plenipotenci, z dostatecznemi ewikcyami. Dnia 5 febr. 1818 roku.

Sekret. Felicyan Arcimowicz.

1: Magistrat miasta Wilna zająwszy się słuchaniem sprawy Exdywizorskiey zeszłego Johana Efraima Frohlanda obyw. Wileń. dla następnego oney rozbioru przez rezolucyą w dniu 22 bieżącego miesiąca Februaryi ter. 1818 roku zaferowaną; postanowił uwiadomić wszystkich do maiątku zeszłego Frohlanda maiących pretensye kredytorów i wszelkiego tytułu pretensorow, izby niezwłocznie sami lub przez plenipotentów ku dowodzeniu swoich pretensyow w poobiednich sessyach sub amissione causae jawili się; i że bez żadnych dalszych Dylacyów, całą sprawę dla położenia oczewistego wyroku iak nayrychley Sąd Magistratu Wileń. wspólnie z Członkiem powiatowym na tę sprawę delegowanym weźmie do namowy. O czém dla wiadomości Interessowanych osób trzykrotną awizacyą do Gazety Kuryera Litewskiego podaie. D. 23 febr. 1818 roku.

J. Swięcicki P. B. M W.
M. W. Regent S. Misiewicz.

1: Sąd Taxatorsko Exdywizorski na maiątek zeszłego Wileń. Gubern. Strapczego Jana Sławińskiego przeznaczony, w terminie z odkładu przypadłym dnia 14go tego mca w kontynuacyi przystępuiąc do poruczoney sobie czynności, gdy uważa, że od dnia pomienionego dotąd żaden z dalszych Kredytorów do ninieyszey sprawy należących, przed tym Sądem niejawił się, a inni stawaiący niemieniem dostateczney gotowości do oddania całkowicie sprawy do namowy oświadczyli się; zatem postanowił ostatecznie tak zeszłego Wileń. Gubern. Strapczego Jana Sławińskiego, iako też zeszłego Wileńskiego Ziem. Pisarza Ignacego Konczy Kredytorów i Pretensorów, oraz dalszych osób przez postanowienie Wileń. Głównego Sądu 2go Depar. do ninieyszego Sądu po rozpoznanie ich stosunkow odesłanych uwiadomić, izby oni nieodmiennie przed d. 14 następuiącego mca marca ter. roku, przed sądem ninieyszym iawili się gdyż w dniu dopiero wyrazonym ninieyszą konkursową sprawę oczewiście weźmie do namowy, oraz dla niestawaiących na ich pretensye wieczną amissyą przeznaczy. Działo się w Wilnie roku 1818 mca lutego 22 dnia.

Jan Ciechanowiecki Prezyduiący.
Michał Sawicki Prezydent Grodz. Wileń.
Karol Mosiewicz Sędzia Grodzki Oszm.

1: Sąd Taxatorsko-Exdywizorski Remissą Sądu Głgo Litto Wileńskiego 2go Departamentu Gubernii Wileńskiey na domiar przyniesienia satysfakcyi Kredytorom J. W. Piotra Zienkowicza Chorążego b. Pttu Oszm. przeznaczony, w terminie z Dekretu Remissyynego do dóbr Równopole zwane w powiecie Oszmiań. położenie maiące zjechał, Juryzdykcyą Sądow Exdywizor. zareassumował, a w kolei dalszey na wszystkich stronach w sprawę konkursową wchodzących, komportacyą papierów do Kancellaryi Ziemskiey Oszmiańskiey uznał, i spełnić oną za cztery tygodnie od daty Dekretu zalecił, akta Inkwizycyi kalkulacyi i weryfikacyi, z kim przynależy przeznaczył, i termin expedyowonia przed oczewisto w dniu 14 maia 1818 roku udeterminował, pomiar dóbr ogólnych Konkursowi uległych przeznaczył; Sądy swe Exdywizorskie do dnia 20go 7bra teraźnieyszego 1818 roku odroczył, w którym terminie, aby wszyscy Kredytorowie i Pretensorowie ze swemi stosunkami do dóbr konkursowi uległych sub amissione causae sami osobiście, lub przez swych prawnie umocowanych Plenipotentów z dowodami jawili się przez trzykrotną awizacyą Kuryera Litewskiego zawiadomić postanowił

Stanisław Drzewicki Pisarz Ziem. Pttu Wileń. Exdywizor.
Regent Exdywizorski Józef Paszkiewicz.

---

1 Niżey podpisany czynię ninieysze ostrzeżenie, z okoliczności następney: Zyd Judel Neftelowicz Gruszko, w 1813 Febr. 9 na oblig rubli srebr. 360 Janowi Bobrowskiemu zawiniwszy; dotąd takowey należności w kapitale i procencie nie opłacił: jakowa nierzetelność Gruszki, zmusiła W. Bobrowskiego do przelania obligu z całą należnością: którey, równie i ja uzyskać niemogąc, tegoż Zyda pozwałem do Magistr. Wileń. gdzie nim przypadł aktorat. W. Floryan Kwinta Podkom. Brasław., z wyrażonym Zydem, o pretensye czyniąc układ, Zydowi Gruszce na rubli srebr. 700 z terminem opłaty w tymże roku 7bra 29 w miesiącu Febr 21 dnia wydał oblig, a Gruszko z pretensyi kwietował: a tak dośledziwszy funduszu Zyda Gruszki, na nowo po Zyda Gruszkę i W. Kwintę przymuszony zostałem na rubli srebr. 700 drugi pozew z aresztem do Magistratu wynieść, i oczekiwać sprawy; nim ta przypadnie, gdyby tento Gruszko, wedle swego zwyczaju nie uwiodł kogo, i rubli 700 aresztowanych komu nie przelał, przez ninieyszą awizacyą ostrzegam.

Maciey Uszłowicz Komor. Pttu Zawileyskiego.

---

1 Z dwóch Kamienic w Mieście Gubernskim Wilnie będących, jedney *przeciw Ratusza rogowey na dwie ulice front mającey, Ray nazwaney, za Nrem 385 pod znakiem głowa Jelenia —* drugiey, *Zółta zwaney na ulicy Zamkowey pod Nrem 202 naprzeciw placu, między Ka-*

mienicami, JOXcia Giedroycia b. Guberskiego Granicznego Sądu Prezesa, i JPana Śledzińskiego położonych. Jedna z nich podług chęci i życzenia w nabyciu czyjego jest do przedaży na wieczność: ktoby zatym sobie życzył ktorykolwiek z tych Domów Aktorstwo nabydź, zechce do Opieki WW. Stachowskich zgłosić się do Domu zeszł. Professora Niszkowskiego, gdzie o cenie onychże poinformowanym zostanie. Z tychże Domów wspomnionych pierwsza Kay nazwana, jeśliby Kontrahent od kupna nie zdarzył od terminu blisko następującego 2go Jerzego, w arędowną Dzierżawę na rok i na trzy lata od teyże opieki za wzajemną umową wypuszczoną będzie.

---

1 *Kamienicca w mieście Wilnie pod Nrem 703 za Trocką Bramą sytuowana, z dwóch piątr złożona, niegdyś po Lubowskich Instytutorach Pensyi Publiczney, zawierająca w sobie Appartamenta wygodne górne, jako też i dolne mieszkania. Ktoby życzył oną zaarędować, lub wziąść na reperacyą na lat kilka, alboli też kupić na wieczność; raczy traktować z niżey podpisanym, mieszkającym w Kamienicy JW. Marszałka Podbipięty, na ulicy Sawicz.*

Leopold Piotrowicz Adwokat Subsellij Wileńskich.

---

1 Urodzony Wiktor Misiewicz w dniu 21 Xbra przeszłego 1817 Ru na Sądzie Głłnym Mińs. 2go Departamentu imieniem własnem i żony swey Izabelli de domo Tomaszewskiey, *przeciwko* rodzonym i jey wujowi i ciotce, oraz bratu mnie niżey podpisanemu, pełne fałszów, nieprzyzwoitych i uszczypliwych wyrazów zapisał oświadczenie, na ktore ja także przez oświadczenie w Aktach Grodzkich Pttu Wileń, teraźn. Ru i Msca 9 dnia umieszczone, ze strony swoiey i wyżey nadmienionych osób punctatim odpowiedziawszy, niechcąc bydź tak niemoralnym, niedelikatnym i dotkliwym iak rzeczony Misiewicz i niechcąc jeszcze okazać przed całą Publicznością fałszów i błędow iego, lecz w słabey nadziei, azali się on w nich nie postrzeże, takowego moiego oświadczenia przez Gazetę tym czasowie nie awizuję; jednakże stosownie do pomienionego swoj go oświadczenia mam powody uczynić to wczesne ostrzeżenie, iżby jego fałszom, niesłusznym narzekaniom i użaleniom nikt z czytających lub słyszących one wiary nie dawał, z nim ani żoną jego tak o schedę z Sukcessyi po Jaskółłdowey Skarbnikowey Lidzkiey przez nich iszczącą się, jako też z Exdywizyi Zasławskiey we wsi Szuburkach lubo na nich są dzoną, lecz bardziey ich dzieciom (gdy się to jeszcze przy appellacyi wyrożoney Exdywizyi zgodzi z wolą oboyga WW. Sędziów Studzińskich) należeć mającą, w żadne zgoła nie wchodził układy, oraz iżby czy to jednego, czy oboyga Misiewiczów wszystkie w tey mierze projekta i jakikolwiek z całym Sukcessyynym po Jaskółłdowey interessem stosunek mające lub mieć mogące czynności jako nienależnie i nieprzyzwoicie wystudowane, nadto ichże Zapisy i wszelke Tranzakta żadnego nie brały skutku i u nikogo naymnieyszey nie zyskiwały animadwersyi. Dla przypomnienia zaś Misiewiczowi i dla przeświadczenia wszystkich jakie on miał w Wilnie wydatki, które na ogólny po Jaskołłdowey Interess łożonemi przez się, w swem oświadczeniu mianuje, własno-ręczną jego notatkę (w wypisie) poniżey dołączam, a dalsze tey podobne późniey dołączyć nie zaniedbam.

Kazimierz Tomaszewski Sędzia Gran. Pttu Mińs.

Wypis z Ksiąg Grodzkich Pttu Wileńskiego.

Roku tysiąc osmset osmnastego Msca Februaryi jedenastego dnia.

Przed Aktami Grodzkiemi Pttu Wileń znaydując się obecnie WJPan Kazimierz Tomaszewski Sędzia Graniczny Pttu Mińskiego notatkę (przy opłacie za walor papieru kopiejek pięćdziesięciu miedzią) do Akt podał tak pisaną notatkę JPana Wiktorego Misiewicza własnoręczną. Expens w drodze i w Wilnie od Junii trzeciego. Jadąc do Wilna złotych cztery, groszy pięć. W Wilnie Plenipotentowi Łopatcie za próżbę złotych dwanaście. Za książki Karpińskiego dla JW Woydziewicza złotych sześćdziesiąt. Dałem Markierzowi złotych dwadzieścia. Za wino i ciasto dla Sawicza przyśpieszającego dzieło złoty jeden Groszy dwadzieścia dwa. Za pącz, kawę, ciasto, wino, orszadę, kaliszan, szoda, wódkę, złotych pięć, dziesiąt dwa groszy dwadzieście. Summa złotych sto pięćdziesiąt osm groszy siedmnaście. Summa złotych osmdziesiąt. Summa złotych siedmdziesiąt osm groszy siedmnaście — po podaniu do Akt jest takowa notatka w Księgi Grodzkie Pttu Wileń wpisaną, z których i ten wypis pod pieczęcią Urzędową Grodzką tegoż Pttu stronie potrzebującey jest wydan.

Zgodne Józef Bohusz Grodz. Wileń. Regent.

---

1 **Podpisany Exekutor ostateczny woli, 20 lipca 1816 r. publikowaney w trybunale, a w oryginale zachowaney u Alexandra Engelke, Notaryusza, Maryi Felicite le Clair wdowy Torry, uwiadamia Piotra Philebert le Clair, brata przyrodniego Testatorki, iż ma przez nią wyznaczony legat dukatów trzysta wynoszący; i wzywa go: aby się po odebranie onegoż zgłosił do Wgo Jana Borakowskiego Radzcy Prokuratoryi Jeneralney Królestwa Polskiego, jako Legataryusza uniwersalnego, mieszkaiącego w mieście stołecznem Warszawie; a donosi przytem że na przypadek niezgłoszenia się iego w przeciągu lat trzech legat tenże podług woli Testatorki, inne osoby zyskać maią. W Warszawie dnia 17 lutego roku 1818.**

J. W Bandtkie Dokt. Ptu Professor Uniwersytetu Królewsk. Warszaw.

---

3 Sąd Taxatorsko-Exdywizorski na rozdzielenie majątku po zeszłym Michale Kupcu 1 Gildy oycu i Janie synu Linckach między ich wierzycieli i Pretensorów Dekretem Sądu Głg Grodzieńskiego 2go Departamentu Ru 1817 Julii 18 dnia wypadłym przeznaczony, w mieście Brześciu Iurysdykcyą swą ufundowawszy, przez Dekret Sądu swego dnia 11 febr. 1818 roku ogłoszony, ułatwiwszy, potrzebne akcessorya i naznaczywszy Komportacyą przez Kredytorów, Pretensorów i Debitorów wszelkich dokumentów do Kancellaryi Grodzkiey Pttu Brzeskiego ne dzień 15 marca teraźnieyszego roku dla przyyścia do ostatecznego wszystkich wierzycieli, Pretensorów i Debitorow termin 6 maja teraź. 1818 roku przeznaczył, w którym strony pod utratą pretensyi, aby przystępowali zastrzegł; przez ninieyszeże więc ogłoszenie wzywa wszystkich wierzycieli Pretensorow i Debitorów zeszłego Michała i Jana Linckòw gdyby w powyżey oznaczonym terminie 6 maja bieżącego roku do Sądu Taxatorsko Exdywizorskiego w mieście Brześciu jawili się, gdyż w przeciwnym razie ammisysya i upadek presensyi ogłoszonym i zapisanym przez dekret zostanie.

Alexy Bieniecki Prezydujący.
Kazimierz Korzeniecki Exdywizor.
Jan Byłczyński Exdywizor.
Jan Bychowicki Regent.

---

3 Sąd Taxatorsko Exdywizorski, na mocy Dekretu Sądu Głgo 2go Depar. Gubernii Litt. Grodzień. Ru 1817. Decembra 15 dnia zapadłego, do Folwarku Hruska w Powiecie Wołkowyskim leżącego, w terminie naznaczonym w dniu czwartym Februaryi Ru teraznieyszego tysiąc ośmset osmnastego zjechawszy, wymiar przeznaczył, oraz kwestye w czasie accessoryynym utworzone pozałatwiał, i termin drugiego zjazdu dzień szesnasty Septembra roku b. zamierzył. — Na który termin, aby wszyscy kredytorowie i pretensorowie dla uzyskania satysfakcyi z majątku Hruska W. Andrzeja Szostakowskiego Pisarza Grodzkiego Wołkow. przybywali zawiadamia. A jesliby w terminie wyżey opisanym dowodów pretensyy swoich nie złożyli, Amissya, czyli upadek rzeczy zapisana będzie, ostrzega.

Stanisław Kluczewski Prezydujący.
Kazimierz Pietraszewski Exdywizor.
Bogumił Walter Exdywizor.

Wyjeżdża za granicę

(*Ogłasza się po raz drugi*).

Do kraju Saksońskiego Wileński Mieszczanin, Zelik Dawidowicz Frydberg.